

her maatte udvikle, vilde i væsentlig Grad komme til at blive en Gentagelse af, hvad der staar i Tidenden. Det skal jeg derfor ikke komme ind paa. Jeg vil kun sige, at naar det er kommet saa vidt, at en Mand et Par Dage før Valget under Trykket af de Bud, han fik fra Skovrideren og andre paa den ene Side, og sin Overbevisning paa den anden Side, nødfages til i sin Sjælekvide at udbryde: „Harde jeg dog bare ingen Valgret!“ — og det er sket nede i min Valgkreds — forekommer det mig, at det er paa Tide, at man griber til det sikreste Middel, som findes mod den Slags Tilfælde, og det er den hemmelige Afstemning. — Til det ærede Medlem for Svendborg Amts 1ste Valgkreds (H. Sørensen) skal jeg kun sige, at det ligger langt fra mig at ville hjerne den højtærede Minister mere fra dette Forslag, end han selv ønsker at hjerne sig derfra. Jeg vilde paa ingen Maade betone, at han skulde have stillet sig køliger, end han virkelig havde gjort. Jeg hørte godt, den højtærede Minister henholdt sig til Regeringens tidligere Stilling til Sagen, og hvis han havde nøjedes dermed, vilde jeg have opfattet hans Stilling som meget venlig. Det var de Bemærkninger, som den højtærede Minister søjede til, som gjorde, at jeg troede at maatte betegne hans Stilling som mere kølige end den foregaaende Ministers. Har jeg taget fejl, skulde det meget glæde mig. Jeg skal da indtil videre holde mig til Regeringens tidligere Stilling, som jeg ogsaa nærmere omtalte i mit første Foredrag. Men jeg skal da til det ærede Medlem for Svendborg Amts 1ste Valgkreds sige, at jeg ikke tror, det er rigtigt, at man fra vor Side, som ønsker den hemmelige Afstemning, betoner for stærkt, at den tidligere Regering har stillet det som Betingelse, at man gif til Løstafstemning. Det er ikke blot ikke klogt af os at gøre det; men det er sandelig heller ikke rigtigt (Ufbyrdelse). Jeg paaftaar ikke, at jeg har truffet paa enhver Udtalelse i de Forhandlinger, der tidligere have været førte om denne Sag, men jeg gaar ud fra, at hvad Indenrigsministeren sagde det ene Aar, holdt han ogsaa fast ved de følgende Par Aar, da denne Sag var under Forhandling. Den højtærede Ministers Udtalelse faldt i Landsstinget den 5te Marts 1889 og findes i Landsstingstidenden for 1888—89 Sp. 937. Den første af hans Udtalelser antyder, at han havde det selvstændige Ønske, at man skulde gaa til hemmelig Afstemning, og ikke blot fulgte det Princip, som vi have set i andre Sager, at hvis Tingene ønskede det, og kunde blive enige derom, eller der var stærke Ønsker i Befolkningen, vilde han

ikke modsætte sig den. Jeg tror at have Ret i, at den tidligere Indenrigsminister personlig nærede et bestemt Ønske om at komme til hemmelig Afstemning, og jeg finder et Vidnesbyrd derom i denne Udtalelse. Han sagde nemlig: „Følgelig tror jeg, der er mange Grunde, hvorfor man bør gaa til hemmelig Afstemning blandt andet ogsaa det Hensyn, at man aldrig kan blive enig om, at der er behørig Frihed for Afstemningen, naar man ikke har hemmelig Afstemning.“ Men saa er det ganske vist, at den højtærede Minister søjer til, at man ikke bør flistre denne ny Lap paa det gamle Klædebon, idet han vil have, at man skal gaa bort fra den nuværende offentlige Valghandling, men han vil ikke stille det som Betingelse, han vil ikke gaa saa vidt, som det ærede Medlem synes — jeg ved ikke hvorfor — absolut at ville lægge den højtærede foregaaende Indenrigsminister til Laft nemlig dette med Løstvalgene. Han siger: „Jeg har ingenlunde sat det som absolut Vilkaar for at gaa med til hemmelig Afstemning, at man gif til større Kredse.“ Jeg har ingenlunde sat det som „absolut Vilkaar“, men jeg tænker, vi maa gøre det, siger den højtærede Minister. Han tænker, vi maa gaa over til at gøre det, og saa vidt jeg hukker, kom han senere overfor Misforstaaelser fra andre Medlemmers Side tilbage til dette og betomede dette igen, at det ikke var hans Mening, at gøre dette til en absolut Betingelse; men det, som den højtærede Indenrigsminister holdt bestemt paa var kun dette, at vi maatte bort fra den offentlige Valghandling. Jeg tror nu, at den højtærede foregaaende Minister noget forvekslede Raaring og offentlig Valghandling, og jeg vil derfor blot paany henvide til Udtalelserne fra den ærede nuværende Formand for Landsstinget, om, at de to Ting ikke behøve at følges ad. Han var særlig mod Raaringen, og den kan affattes, uden at man affatter Valghandlingen.

Wulff: Jeg haaber kun i ganske kort Tid at skulle lægge Beslag paa det høje Rigs Tid, men da alle de Røster, der have lydt i Dag mer eller mindre have sluttet sig til Tanken om hemmelig Afstemning, og jeg ikke deler Beundringen for denne, har jeg ikke villet unblade ganske kort at sige hvorfor. Naar der er talt om Valgtryk, skal jeg kort slutte mig til, hvad der er sagt fra forskellige Sider. Jeg er ikke kendt i de Egne af Landet, der særlig her ere nævnte som Eksempel, men i andre Egne af Landet navnlig i Nordjylland, i de Egne, hvor jeg har faaet min politiske Opdragelse, blev der ganske vist øvet Valgtryk fra den modsatte